

Redacțiunea, Administrațiunea, și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.

Scrisorile nefericite nu se primesc. — Manuscrisurile nu se întorc.

AGERATE se primesc la Administrațiunea în Brașov și la următoarele birouri de ananșuri:
In Vienna: M. Dicks, Herrsch Etschek, Rudolf Mosse, A. Oppolitz Nachfolger; Anton Oppolitz, J. Danneberg, In Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernai; In București: Agence Havas, Succursale de Roumanie; In Hamburg: Karoly & Liebmann.

Prețul inserțiilor: o serie armonioasă pe o coloană 8 er. și 50 er. timbru pentru o publicare. Publicarea mai dese după tariful și înviolabil.
Reclamo pe pagina a 8-a o serie 10 er. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LIX.

„Gazeta“ iese în marea di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 8 fl., pe trei luni 5 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminică 8 franci. Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d. colecitori.
Imprimăriul pentru Brașov administrațiunea, piața mare, Tergul Inului Nr. 30; etagiu I.; pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 er. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Cu esemplar 5 er. v. a. și 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 168.

Brașov, Mercuri, 31 Iulie (12 August)

1896.

Ingrijirile asupra stării actuale.

Nu mai pot de ciudă foile kossuthiste când se gândesc, cum va fi primit monarhul nostru la tōmnă în România.

Nici-odată extremii din stanga maghiară n'au simțit mai mult ca acum, că Ungaria, ori cât de mare și puternică ar fi ea în organizația dualistă a monarchiei, totuși nu este stat independent, și că regele ei mai este încă, pe lângă acesta și împărat al Austriei. Mai mult însă resimt împrejurarea, că în afară Ungaria cu regele ei nu se pot prezenta de sine stătător, ci numai în legătură cu Austria și cu împăratul ei. Reprezentantii din afară ai monarchiei noastre nu sunt nici maghiari, nici austriaci specifici, ci austro-ungari, de unde urmăz natural, că în statele externe nu se vorbeste de Ungaria, decât numai în legătură cu jumătătea austriacă a monarchiei.

Astfel este evident, că în România, cum dice Bartha Miklos, nu este și nu pōte fi așteptat Francisc Iosif, „regele maghiar“, ci Francisc Iosif, împăratul și regele Austro-Ungariei. Decă Românii vor da mai mare preferință împăratului, decât regelui, este o cestiune, ce-i privesc numai pe ei.

Dar n'ar trebui să trecă cu vederea cei dela „Magyarország“, că pe lângă acesta mai este și o cestiune de etichetă și curtoasiă bine înțelesă, de-a saluta în monarhul Austro-Ungariei întâiu pe împăratul și apoi pe regele. De când li-au intrat însă șovinistilor ungeri în cap gārgăunii despre misiunea lor civilizatorică în Orient, de atunci, decă ar pute, ar vré să isoleze cu totul de Austria statele vecine din Orient și să-și arōge șie-și dreptul exclusiv, de-a comunica și de-a sta în raport cu ele.

Și de astă-dată extremii șoviniști ar vré să-l vadă numai pe „re-

gele maghiar“ așteptat și sērbătorit în România, căci se tem, că împăratul Austriei îl va pune tare în umbră. Ba mai mult, ōmenī ca Bartha se tem chiar, ca nu cum-va împăratul austriac să intre de dragul alianței cu România chiar în conflict cu „regele maghiar“.

Nu glumim, cetitorii noștri s'au putut convinge din reproducerele noastre de erī, că acestei temeri 'i-se dă espreeiune în „Magyarország“. Se 'ntelege, că judecând cu capul infierbēntat, kossuthiști vor găsi multe de cause pentru a susținé asemenea temeri. Resultatul, la care vor ei să ajungă și așa nu este de-oacandată altul, decât a dovedi, că guvernul maghiar n'are destulă tăria, că prin urmare Banffy trebuie să se ducă și să facă loc corifeilor din stanga, cari „vor sci să pună interesele maghiarismului mai pe sus de interesele monarchiei și ale triplei alianțe“.

Ceea ce am dori noi este, ca nu cum-va Românii noștri să lase a fi zăpăciți în judecata lor obiectivă asupra situațiunei actuale, speciale și generale, prin apucăturile acestea ale foilor kossuthiste.

Decă este adevărat ce susține „Magyarország“, că fără România tripla alianță nu pōte conta la un succes strategic, și că avēnd'o ca dușmană, desastrul triplicei ar fi sigur — ceea ce noi n'avem motiv a contrădice, — atunci natural, că cestiunea romăună ar trebui să aibă un rol în acțiunea triplei alianțe, indiferent, cine va trebui să plătescă prețul prieteniei cu România.

Unde este însă acest rol? Cum se manifestă el în acțiunea triplei alianțe? Nu cum-va își află el cea mai înaltă espresiune în sfaturile, ce ni-se dau direct și indirect, de aici și din România nouă „Valahilor“ din Transilvania și Ungaria, ca să ne împăcăm cu supremației noștri, capitulând pe tōtă linia?

„Magyarország“ face nisce conclusioni destul de firești căud, pornind dela presupunerea, că existența triplei alianțe este condiționată de prietinia cu România, dice, că „Valahii“ nu sunt nebuni să-și dea prietinia de cinste când o pot da și scump. Noi însă nu vedem din nici o parte un semn cât de mic, că realitatea ar corēspunde exigenței acestei logice sănătoșe.

De aceea, vrēnd să fim mai sinceri decât este „Magyarország“ am trebui să reclamăm pentru noi cuvintele, prin cari ei își exprimă neliniștirea dicēnd: „Starea actuală ne umple pe noi de ingrijire, ér lor le întinde speranțe“.

Adunarea generală a Asociațiunei. Viitōrea adunare a Asociațiunei transilvane, ce este convocată la Lugoș pe ziua de Sta Mariă (15/27 August a. o.) este deja de pe acum luată la ochi de compatrioții șoviniști. Se vor aduna érași mulți Romāni la un loc, și acesta este de ajuns spre a esplica deosebita curiositate, cu care foile maghiare ventilēză cestiunea acestei viitōre întruniri. Mai întâiu lășiseră vestea, că în 27 August se va ținē la Lugoș o mare întrunire politică. Acum însă recunosc, că acesta va fi numai o adunare culturală, ce se ține în toți anii, de astă-dată excepțional într'un centru al Banatului. Deja de pe acum vor să scie foile unguresc, că din „tōtă țera“ se vor întruni la Lugoș vreo 800 de Romāni „în congres“. Neliniștea, ce o pōte produce între șoviniști un astfel de congres, se șiliesc a-o potoli și a-o delătura „Temesvarer Zeitung“, spunēnd, că adunarea, care promite a fi im-pozantă, promite tot-odată, „că va decurge și în privința politică în mod cu totul leal“. Ca semn, că așa va fi, numita fōie citșză împrejurarea, că șefii administrației din Lugoș le-au dat arangiatorilor sērbărilor pentru ședințe și petreceri sala cea mare a „varmeghie“, (prefectură). Adevērul este, că nu e vorbă de congres, ci de adunarea generală a reuniunei de cultură romăne,

și că fiind stabilit cercul de activitate literar și cultural al Asociațiunei transilvane prin statutele ei, nu pōte fi vorbă nici de politică nealală la acesta întrunire, care n'are a face nimic cu politica. Dér șoviniștii mirōșă a pulvere pretutindenea, și așa ar voi de pe acum să escompteze „patriotismul“ Romānilor, ce se vor întruni la Lugoș.

Fiă pe pace însă șoviniștii ungeri, căci la adunarea Asociațiunei transilvane numai demonstrațiunii politice nu se vor face. Ca în tot-déuna așa și acum membrii Asociațiunei noastre vor sci să stea la înălțimea problemelor pačinice de cultură, ce le are această societate.

CRONICA POLITICA.

— 30 Iulie.

Privitor la pregătirile ce se fac pentru sērbărilé deschiderei Porților de fier, diarul „Magyarország“ primescō o cor-respondență mai lungă, în care între altele se diō și următoarele: „Icoāna esternă a comitatului Caraș-Severin puțin s'a schimbat. Solgăbireii maghiari fēn și mai încolo strins în friu pe Valahii, ér Valahii cei fār' de astēmpēr se pōrtă — cel puțin la aparință — în liniște. Ce e drept se șoptesce, că în Caransebeș s'a ivit un successor mai tiner al bērănului general (Doda), și că pentru începerea conducerei el ține mai acomodat timpul, când regele va petrece pe teritoriul comitatului. Că amintita primă pășire în public se va manifesta în chipul unui memorandum, nu se scie încă sigur, dér „descendenții romāni veritabili“, după cum se numesc pe sine Valahii din provincia, fără indoială își vor vârșă amarul inimii lor“.

Diarul Cehilor tineri, „Narodni Listy“ diu Praga, vorbind despre imposibilitatea unei apropieri între Cehii și Maghiarii, dice între altele următoarele: „In privința acesta am trecut peste tōte suspinele sentimentale. Noi Cehii nu ne putem și nu ne vom înțelege nici-odată cu Maghiarii. Nu numai simțemintele noastre ne demandă să lucrăm astfel, ci și interesul nostru propriu. Suntem

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Paul Bourget.

Etatea Amurului.

Traducere de I. S. Spartali.

II.

Prin urmare, chiar a doua di după ce vorbisem cu onorabilul meu director, am tras clopoțelul dela pōrta micului otel în care locuesc Petre Fauchery în strada Desbordes-Valmore, într'un colț retras dela Passy. Eu, care am luat condeiul ca să povestesc o istoriă fōrte simplū, cât se va putē mai adevărat, — nu sciu pentru ce nu așa mărturisit că, pe când suna clopoțelul, am simțit o bucuriă nespūsă gândindu-mē oă aveam să joc o farsă omului care locuia în acel adăpost liniștit. Nu primescō cineva să simță emoțiuni ca aceea la care mē hotărīsēm eu fără să nu pis-muiască puțin pe cei cari au triumfat în greaua lor luptă literară. A fost adevărată decepțiune pentru mine, când un servitor

fōrte posomorit, veni să-mi spue că d-l Fauchery nu era în Paris. Am stărut să aflu din gura lui când se va întōrce stăpă-nul său? Feciorul nu scia. Ca să am adresa? Nici asta nu o scia. Sērman om celebru și care credea că nimenī nu-i va putē descoperi cuibul unde se retrășese! Peste jumē-tate de ceas am aflat că d-l Fauchery se pitise în castelul Proby, lângă Nemours. N'avusesēm nevoie să fac altceva, decât să întreb pe editorul lui. — Și peste douē oasuri apoi luai un bilet lela gara din Lyon pentru orășelul unde și-a pus Balzac pe delicioșsa lui *Ursula Mirouct*. Luasēm cu mine un sac cu tot ce-mi trebuia ca să dorm o nopțe acolo. Eram hotărīt ca, decă s'ar întēpla să nu'l pot vedē pe maestrul chiar în după amiāđa. aceea, să'l caut a douādi de diminiță, și tocmai șēse cēsuri după ce'mi spusese feciorul lui, conform ordinului ce 'i se dāduse, că nu scie în ce loc se află romancierul, eu i-am trimis carta mea de visită în vestibulul castelului. Avusesēm grije să scriu sub numele meu câte-va cuvinte prin care-i amintiam tot ce'i trimisēsēm în anul trecut și de astă-dată

fusei introdus, după dece minute de așteptare, în vestibul, în care timp am vedut, cu curiositate și cu un fel de ciudă, trecēnd douē femei fōrte tinere, prea elegante și prea frumōșe, cari eșau pentru o preum-blare pe jos. „Minunat!“ imi dișei, „am aflat secretul pentru care s'a eșilat scriitorul acesta distins, prin urmare sunt semnē că interviewul meu va izbuti...“

Am găsit pe romancier într'un salonăș a cărui ferēștră vedea în parc în momentul acesta îngălbinit de tōmna care începuse. În camin ardea un foc liniștit, a cărui lumină isbea zidurile tapetate cu creton de colōre desohisă, pe care atērnau tablouri englezesci, colorate, infățășind vi-nătoři și salturi peste obstacole. După decorul salonășului se vedea că Fauchery avea obiceiuri tocmai așa cum afirmase cronica în multe rânduri. Inșe masa era încăroată cu hārtii și cu căști, dovadă că șpetele trecētor al acestui asil drăgălaș iēmăsēsē un harnic mănuitor de Litere, și munca asta statornică era atestată și mai mult de fisionomia lui care, mărturisasc,

mē făcū îndată să 'mi pară rău că întrebuișasēm violența ca să 'l gășesc. Ah! deoă așa fi găsit pe acel Fauchery pretențios, pe care-l biciuiau de obicei cronicoele, așa fi simțit, din potrivă, plăcere nespūsă oă să-i înșel diplomația. Dér nu. — Vedui, punēnd jos pēna ca să mē primēsō, un bărbat ca de cinc-đeci și șēpte de ani, cu obrazul încoretit de multă cugetare, cu ochii obosiți de veghe, cu fruntea încărcată de gânduri, care 'mi dișe arătându-mi un fotoliu:

„Sē mē sousi, scumpe confrate, că am întârđiat ca să te primesc!“

Eu! scumpul lui confrate! Dec'ar fi scuit el!...

„Vedui — imi dișe arătându-mi hārtia înoă udă de cernēla cu care scrisese — oă omul nu pōte să scape de robia copă-rei... Atăta numai, că un om la vârșta mea are mai puțină ușurință decât la etatea dumitale, și acum, să vorbim despre dum-nēta... Cum ai venit în Nemours? Ce ai făcut de când mi-ai trimis nuvela și ver-surile?...“

De giaba și-a sugrumat cine-va odată

o națiune mică, însă suntem siguri, că prin luptele noastre juste și neocurmate vom deveni o parte a unei națiuni mari, și puterea noastră morală ni-e mai scumpă, decât să renunțăm la ea în favorul unei dorințe efemere a Maghiarilor. Deocă am părsii pe conaționali noștri asupriți, acesta ar fi pentru noi o pată rușinosă, și nu am mai avé dreptul de a-ne numi Slavi. Dr. Iuliu Rimler ne invită la esposiția milenară, și nu are idee, că ce stări încordate domnesc între Cehi și între milenul maghiar. O astfel de tactică e copilărescă. In situațiunea actuală nu pôte să se afie nimeni din poporul nostru, care să arangeze peregrinări la Budapesta.”

Din Petersburg încep a-se lăți de cât-va timp sciri sensaționale cu privire la o întorsătură radicală în cestiunea orientală. Cercurile diplomatice din capitala Rusiei sunt de părere, că pentru rezolvarea cestiunii orientale este absolut de lipsă convocarea unui congres european. De-amintrelea cu ideia convocării congresului se ocupă mai de mult timp țările rusești, și mai ales „*Novoje Wremja*“. Ele susțin, că tratatul dela Berlin a intrat acum în prescripțiune, și relațiunile actuale politice pretind, ca puterile să schimbe mai multe puncte din acel tractat. Schimbările ar atinge in prima linie cestiunea orientală, însă țăările rusești sunt de părere, că ar trebui regulate și cestiunile Bosniei-Herțegovinei și a Egiptului. Cestiunea convocării congresului se aduce în strinsă legătură cu visita ambasadorului german din Viena, conte *Eulenburg*, la Ischl; cu călătoria ambasadorului rusesc din Constantinopol, *Nelidoff*, la Petersburg; și cu visita ministrului de externe rusesc, *Lobanoff*, la regele Umberto.

Sașii contra școlii naționale unitare maghiare.

Diarul „*Budapesti Hirlap*“ anunță că consistorul Sașilor ardeleni a așternut ministrului de culte ungar Dr. Iuliu Wlassics o scrisoare lungă, în care protestează contra hotărîrilor aduse la congresul pedagogic cu privire la școlă națională unitară maghiară. Etă părțile principale din acel pretest:

Congresul n'a lucrat, n'a pertractat, ci mai mult a aprobat într-o formă caotică proiectele așternute, prin cari se intenționează mai ales *maghiarizarea* acelor școle creștine, a căror limbă de propunere nu e limba maghiară, și prefațarea lor în școlă de stat.

Oratorii cei mai de frunte ai congresului au declarat în mod clar și precis, că problema cea mai urgentă a guvernului maghiar și al statului maghiar este de a octoa cât de îngrabă limba maghiară tuturor

pentru tot-deuna Idealul său de tânăr. Când a iubit cineva literatura, cum am iubit-o eu la două-deci de ani, nu se mângăie la don-deci și șese, că a jertfit această dragoste, chiar neînduratei nevoi. Va să dăie, Petre Fauchery își aducea aminte de bietele mele versuri și de biata mea novelă! Alusia, pe care o făcui el, imi dovedi și mai mult această. Puteam ore să-i spun, în momentul acela, că, de când compusesem versurile și novela aceea, desperasem de mine, și că mă hotărîsem la o existență cu totul alta?

Imi adusei îndată aminte de biurorile diarului „*Bulevardul*“, pe cari le vedeam înaintea ochilor. Auđii glasul redactorului-șef al meu: „Să interviuezi pe Fauchery? Nici-o dată nu ai să isbutesci!“ și eu răspunsei rămăind oredincios rolului pe care mi-l impusesem:

„M'am retras la Nemours, ca să lucrez la un roman mare, care se chiamă *Etatea Amourului* și tocmai în privința acosta ași voi să te consult, scumpul meu Maestru...“

(Va urma.)

școlilor din Ungaria, ca singură limbă de propunere; spesele însă să le plătescă bisericele și fondurile susținătoare de școlă.

In loc ca statul, usându-se în mod înțeleptose de dreptul său de supraveghiare, să lucre într-aco la cel puțin dela 20% de copii obligați la școlă să nu se detragă învățământul, oratorii congresului ar voi să supună la nisee schimbări cu totul nesigure pe acele școlă, cari își implinesc munoa lor în mod cinstit, și cel puțin stau în acelaș rang cu școlăle de stat.

Congresul pedagogic are deci intențiune de nimicire, deorece nu cruță nimic ce există; are intențiuni revoltătoare, deorece impută guvernului o acțiune, care vatămă cele mai sfințe simțăminte a mii de locuitori din patria acosta.

Contra acelui spirit, care a dat nas-cere la amintitele proiecte; contra spiritului de dușmănie față de învățământul german; contra spiritului de intoleranță și de nerespectare a dreptului și a legilor; contra spiritului de apăsare a vieții ce se manifestă în diferite forme; și în fine contra spiritului de patriotism fals, lipsit de oconoscința adevărului a trebuit să ne ridicăm vocea, și protestăm contra acelui spirit, care ar astringe biserica noastră de a pași contra lui cu toțe mijlocele legale.

„*Budapesti Hirlap*“ de ieri, ocupându-se la loc de frunte cu acest protest al consistorului săsesec scrie următoarele:

O corporațiune oficiosă, care n'are a face nimic cu congresul pedagogic neoficios, făr' de nici o causă insultă congresul. Cine a încredințat pe consistor, să proune o critică oficiosă asupra unei adunări, cu care n'are nimic comun? Numai ura e în stare să nască o astfel de imprudentă.

Memorandul săsesec numai la aparință este îndreptat către ministrul ungar de culte și instrucțiune publică; în realitate însă el sună Germaniei, pentru-ca să fiă înegriți înaintea ei Maghiarii. Sașii voesc să ne dea nouă lecții de patriotism! Și o astfel de scrisoare josnică apără ea scrisoarea oficială, și episcopul Dr. Frideric Müller o subscrie!

Poftim să ne răspundă Sașii la aceste întrebări: Se propune în școlăle săsesec, așa după cum prescrie legea, în mod cinstit și serios limba maghiară, care e limba oficiosă a statului? Își implinesc învățatorii datorința, și-o implinesc presbiteriul, comunitatea bisericească, și consistorul cel cu gură mare? Da, ațită la ură contra noastră, aceea o fac ei. Înaintea lor patriotismul nostru este șovinism, toță munoa noastră culturală este vorbă golă și revoluția. Acolo se pune la cale în toță forma o campanie defăimătoare contra noastră, care apoi își afie ajutor în Germania, unde le cred mai mult lor, decât nouă.

Și vedând lucruri de acestea, să nu pretindem ca în țera noastră noi să fim domnii? Ce să acceptăm dela școlăle, pe cari le ocărmuesce consistorul? Nimeni n'a ofensat la congres confesiunile. Dér ori-cine scie, că cei mai de frunte purtători de vorbă ai autonomiei confesionale în realitate voesc să folosescă școlăle pentru agitațiunii naționaliste.

Și unei astfel de procederi Sașii ardeleni îi dau numirea de patriotism, și se laudă, că nu rămân îndărătul nimăruia în fidelitate și în nisințele cinstite pentru binele patriei maghiare. Graeca fides! Cre dința săsesecă, Dumnețu să ne ferescă de ea.

SCRIRILE ȐILEI.

— 30 Iulie.

„Femei valahe în politică“. Sub acest titlu „*Erdelyi Hiradó*“ din Clușiu primesce o împărțășire, a cărei tendință rău-tăcioasă nu mai trebuie să o comentăm. Etă ce i-se scrie numitei foi, din Sibiu: „Comandantul de corp Galgoczy și-a fost exprimat înainte de mórte dorința ca să nu se pună corónă pe cociingul său. Acestei dorințe s'a dat expresiuni și în anunțul de mórte. Reuniunea femeilor române din loc numai pentru aceea — firesce cu intențiunea

de a demonstra — a acătat pe unul din stilpii carului funebrel o cunună cu pantilici în colorile valahe. Deu ar fi fost cu mult mai bine, decât dómna lui Partenie Cosma, presedinta reuniunei femeilor valahe, pentru banii ce i-a cheltuit pe pantilice în colorile Valahiei ar fi cumpărat catrințe pentru câte-va fete sêrace valahe“. — Comentarul, cum am dăis e superflu față cu o astfel de împărțășire stupidă.

— o —

Profesorul Weigand în Ardeal. În vara acosta — ne spune „*Tribuna*“ — profesorul Dr. Gustav Weigand din Lipsca va continua studiile sale asupra dialectologiei limbei române în Ardeal. Dr. Weigand va sosi prin 13—14 Aug. la Arad, de acolo va cerceta câte-va comune în spre Oradea-mare, și după aceea spre Timișóra. Va continua apoi pe Valea-Murășului în sus, stabilindu-se pe rând, pe câte o di oră două în: Făget, Hateg, Sibiu, Făgăraș, eventual și Brașov. În Sibiu va sosi cam pe la începutul lui Septemvre. De aici va merge apoi la Alba-Iulia, de unde va trece în Munții-Ăpuseși la Moți, apoi în văile Crișurilor. Călătoria e proiectată pe 6—8 săptămâni, timp relativ scurt, față cu anul trecut. In est an însă d-l profesor Weigand va studia cu o asistență de elevi ai săi, cari și-au împărțit deja rolurile. Astfel d-l Sextil Pușcariu are să percurgă, luând notițe, Valea Ol-tului; d-l Sterie Stinghe va studia dialectolul Trocarilor din Brașov. Un alt elev al D-rului Weigand, d-l Dr. Bachmeister a plecat deja la 5 August din Lipsca pentru a face studii pe valea Crișului-alb și a Crișului-negru, de unde va veni la Sibiu, pentru a se întâlni cu profesorul Weigand, căruia unele părți îi rămân astfel numai pentru a controla, decât bine au observat discipulii.

— o —

Nouă judecătoria de pressă. Ministrul de justiția a încunoscințat tribunalul din Vesprim, că are de gând să-l învestescă cu drepturile unei judecătoria de pressă.

Reforme la judecătoriile cercuale. În ministerul de justiția se lucră de presă la unele reforme, cari, după cum se afirmă, se vor introduce la judecătoriile de cerc cu începere dela 1 Ianuarie 1897. Scopul reformelor este de-a simplifica și ușura mersul afacerilor; se vor crea posturi nouă de secretari pe lângă juđi, cari secretarii vor înlocui oficiile secundare, ce de present se afie la fiă-care judecătoria de cerc.

— o —

Cursuri pentru funcționarii de postă și telegraf. La oficiile telegrafo-postale din Brașov și *Mureș-Oșorhei* se va deschide cu începutul Ȑilei de 15 Septemvre n. c. câte un curs practic de 6 săptămâni pentru calificarea funcționarilor manipulanți de postă și telegraf cu salariu anual crescând dela 500—700 fl. și bani de cartier. La aceste cursuri pot fi primiți: 1) în prima linie suboficierii militari, cari în sensul §-lui 5 al art. de lege II din 1873 au dreptul de-a fi preferiți la ocuparea unor posturi mai mici; 2) indiviđi, cari au absolvat patru clase gimnasiale, reale, civile, ori altfel de școlă de rangul acesta și sunt aplicați deja ca administratori sau dirigenți postali; 3) alți bărbați cu aceeași calificățiune, cari au implinit 18 ani de etate, ér decât de aocestia nu s'ar afie în număr suficient, atunci pot fi primiți și tineri cu 16 ani. Concurenții trebuie să dovedescă mai departe, că nu sunt trecuți de 35 ani, că sunt cetățeni ungari, posed bine limba maghiară, au viața nepătată și că sunt fisescesce capabili de-a servi la postă și telegraf. Tacsă de înscriere și instrucțiune este 10 fl., dela care pot fi scuțiți numai suboficierii militari. Petițiunile pentru primire, scrise cu mâna proprie și provădate cu testimoniile de lipsă, sunt a se adresa până în 31 August n. c. prin primăriile, său prin ficsolăgăbireătele respective Direcțiunii de poste și telegraf în Clușiu.

— o —

Despre incendiul, ce-a isbucnit Vineri sêra, 7 August n., în *Chichiș*, ni-se scrie, că scoirea comunicată în numărul de Dumineca trecută al fôiei noastre a fost esagerată. Fapt este, că Vineri sêra a isbucnit un foc în Chichiș, dér prin întócerea vântului, el a putut fi localizat, așa că au ars numai 4 șurți cu nutrețuri, ér unui „nobil“ maghiar i-au ars bucatele de tómnă. Intre cei păgubiți nu se afie nici un Român.

— o —

Ȑarul Nicolae II în Cetinje. În programul călătoriei părechei imperiale rusesce, după cum se depeșeză din Petersburg, figurază și Cetinje, capitala Montenegrului. Se đice, că Ȑarul va pleca dela Paris la Toulon, și de aci prin Genova, Milan, Padua, Verona, Venetia, Triest la Fiume, de unde apoi va merge direct la Cetinje. Nu se scie încă cu toță siguritatea, că il va însoți, său nu, și Ȑarina în acosta călătoria.

— o —

Un veteran de pe timpul lui Napoleon I. În spitalul din Parma muri într'una din Ȑilele trecute Pietro Ruginelli, care era invalid încă de pe timpul răsbóielor ou Napoleon. El ajunsese la etatea de 99 ani.

— o —

Căsătoria Reginei din Olanda. Diarul „*Times*“ anunță, că la curtea din Amsterdam se ocupă cu diferite planuri de căsătoria: voiesc adeocă să-i caute tinerei regine un mire. Până acuma se vorbesce despre patru principți, cari toți sunt înruđi cu regina, și adeocă: Bernard, principi-pole din Saxa-Weimar, Harald, principele Danemarcei, Frideric Henric, principele Prusiei și ducele ereditar din Wied. Se đice, că regina ar fi mai aplecată să se căsătorească cu principele danes, însă de sine n'o pôte face acosta, căci mai întâi trebuie să-și dea învoirea parlamentul olandez.

— o —

Celor ce trimit scrisori în Budapesta suntem rugați din partea oficiului postel din loc a-le atrage atențiunea asupra împrejurării, că pentru a puté fi înăunate scrisorile la timp, nu ajunge a se însemna numai strada, numărul casei, etajul și numărul camerei, ci de desubt mai este a se însemna cu număr roman și cercul administrativ, în care se afie adresatul. Budapesta este împărțită adeocă în 10 cercuri administrative, ér dintre acestea cercul I. și X. constau din câte 2—3 părți ale orașului. E de dorit, ca să se însemne pe adresă și partea de oraș a respectivului cerc administrativ.

— o —

Concert. Musica orășenescă va concerta mâne, în 12 c. n. la otel central Nr. 1, începutul la 7½ ore sêra. Intrarea 30 cr.

De-ale administrației „de model“.

Tohanul vechi, August 1896.

Stim. D-le Redactor! De mult nu s'a scris nimic despre comuna Tohanu-vechi și e remarcabil, că și atunci, când se scrie ceva, e tot numai o lamentare continuă față de administrația vitregă a comunei noastre.

Începând din 1886 în acosta comună se țes și susțin nesfârșite certe, intrigi, personalități, tot numai din cauza administrației politice a acestei comune, care se vede a fi inadins îndestrată cu amploiți neabili și răuvoitori față cu interesele acestei comune romănesce, susținându-se prin intrigi și denunțări josnice în sus și jos, ca cel mai reıntabil mijloc de căpătuire pentru ei.

În 1894, după suferințe de-ăprópe 8 ani, ni-a trimis Dumnețu pe notarul substituit *George Cărlan*, un bărbat capabil inhibitor de ordine și imparțial. La început lucrurile au și prins să mergă bine, dér ómenii dedați ou păcătoșiele vechi nu puteau suferi, ca afacerile să mergă corect; obicnuit a lucra la întunec și a pescui în turbure, ei pândeau mereu ocașiunea, ca pe corectul notar să-l denunțe și să-l facă imposi-

bil. Dér d-l Cărlan era omul oficiului, ținându-se strict de lege, conștient și zelos în împlinirea agendelor sale. Cunosând d-sa slăbiciunile administrațiunii, voia a introduce o reformă corăspunătoare și indispensabilă pentru înflorirea comunei. Dér chiar această împrejurare nu le convenia elicașilor dedați a pescui în turbure. Ei puseră toate în mișcare pentru a amărî viața bunului notar Cărlan, așa că la urmă acesta, sătul de-atâtea șicane și denunțări, își dade dimisiunea, spre cea mai mare părere de rău a tuturor ómenilor de bine. Causa dimisiunii o espuse singur înaintea poporului când díse: „a trebuit să dimisionez, căci sunt șicantat și de sus și de jos, și caracterul meu nu vreau să fiă pătat mâne-poimăne, căci după cum vèd, unii sunt în stare să jure strimb, numai să mē nimerescă, și aceia astădți au credemēt“.

Ca specimen de șicauări las să urmeze câte-va probe :

1) Cu data de 26 Decemvre 1895 îl arată Ilișie Nemeș cu mai multe puncte puțin interesante; cel mai momentos înes este acela, că *lucra într'o partidă cu popii românesci și că toate lucrurile lui sunt în folosul popilor românesci.*

2) La începutul anului acestuia îl arată Ioan Berariu, subalternul său, că alegerile de reprezentanți comunali numai din cauza notarului nu au eșit pe placul „Domnilor“ și că el, până ce este Cărlan ca notar, nu mai pòte face nimic etc.

3) Tot acest Berár János denunță pe notar, pentru-că în 2 Iulie a fost în Brașov la esamenul din Religione și acesta însemnă, că nu e vrednic de-a fi notar, căci prea mult se interesază de cultura nației sale.

Astfel Nemeș și Berariu se sustin unii pe alții aci ca acuatori, aci ca martori, mai înrolând în lăgăul intrigelor și pe-un biet academiocian de aici, care alt lucru vèd că nu-si găsesce, deoát să se facă și el de timpuriu instrument al celor ce numai prin lingușiri și denunțări știu să-și câștigne punea lor.

Pentru ca să se vadă, de cât credemēt și de ce obiectivitate ar merita să se bucare Berár János înaintea superiorilor politici, dau aci câte-va floricele administrative, spre a-le surie în contul administrației „de model“, esericiată în cercul nostru :

După espropriarea liniei ferate Brașov-Zărnescoi, s'a încredințat evidența catastrală de pământ spre efepuire lui Berár János, tutorul general și titulu vice-notar al acestei comune, cam prin 26 Aug. 1894. În 1895 sub Nr. 3593, fù tras la rēspundere, pentru ce nu a fìnit lucrarea, ér în 1896 sub Nr. 401 „titulusul nostru“ raportă direcțiunii financiare în mod mincinos, frescoe, că evidența a fìnită.

Prin 8 Februarie 1896, nefind gata conspectul despre complanarea dărei erariale concređut lui Berariu înoă din 20 Novembre 1895, la urgitarea continuă notarul arată, că evidența de pământ nu este de loc lucrată însoțindu-și arătarea cu un raport despre lasocivitatea acestui amplotat, care nu lucra nimic, ci timpul îl petrece în beții și arătări. Direcțiunea trimite actele preturei din Bran spre pertractare. În 16 Aprilie, după ce s'au constatat toate, atât că lucrarea nu este efepuită, cât și împrejurarea, că a sedus superioritatea prin rapòrte false, îl pedepesce cu 3 fl. dându-i termin de 8 zile ca lucrarea să fiă fìnită.

Dér trece Aprilie, trece și luna lui Mai, vine și Iunie și evidența încă tot neisprăvită rămâne. Acum s'a decis și pretura la pasul mai energic și sub Nr. 1705 din 1896 îl amenință cu pedepsă disciplinară. La sfârșitul lui Iunie, vèdend pretura, că Berariu își bate joc de ordinele sale, cită pe notarul la sine și-i ordonă lui să efepuescă această lucrare. Notarul, bietul, se supune și în 3 zile o efepuesce; ér drept mulțumită în 13 Iulie pentru activitatea s'a fù pedepsit cu 5 fl. (pentru negligența lui Berariu).

Apoi se nu díoț, că paragraful rămâne paragraf, ori cum l'ai întòrce. Berariu doi ani nu luoră o iotă, dă rapòrte false, minte administrația, e pedepsit pentru lene, ame-

nițat cu cercetare disciplinară — și totuși e funcționar „vrednic“. Notarul face în 3 zile ce altul n'a făcut în doi ani și e pedepsit. Curioasă administrația, ca la noi la nimenea !

(Va urma.)

Convocare.

Prin acesta se convocă adunarea generală a despărțemētului X (Brad) al Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român pe Marți în 6/18 August 1896 „Schimbarea la față“ la Căstior. La această adunare sunt poftiți a participa membrii, precum și toți binevoitorii și spriginitorii acestei instituțiuni culturale.

OBIECTE:

1) Deschiderea adunării la 3 ore p. m. 2) Raportul comitetului despre activitatea sa în anul 1895/6 și despre starea despărțemētului. 3) Alegerea unei comisii pentru censurarea raportului. 4) Inscrierea de membrii noi și incassarea taxelor dela membrii vechi și noi. 5) Cetirea disertațiunilor, cari sunt a se insinua cu 2 zile mai înainte la directorul despărțemētului. 6) Raportul comisiei pentru censurarea raportului comitetului. 7) Alegerea a 2 delegați pentru adunarea generală a Asociațiunii transilvane din acest an, convocată în opidul Lugojiu. 8) Designarea locului pentru adunarea generală viitoare. 9) Alte afaceri, cari cad în sfera de competență a adunării. 10) Disposițiuni pentru verificarea protocolului. 11) Includerea adunării.

Brad, la 23 Iulie (4 August) 1896.

Vasiliu Damian, Dr. Ioan Radu,
director. actuar.

Condițiuni de primire

în școala civilă de fete, cu drept de publicitate, a Asociațiunii transilvane din Sibiu și în internatul aceleia.

Pentru primirea în școala civilă se cere atestat despre absolvarea claselor școlii elementare, seu atestat despre clasa corăspunătoare premergătoare dela o altă școală de categoria școlii civile. În lipsa unui astfel de atestat, primirea se face pe baza unui esamen privat. (Veđi regulamentul ministerial referitor la esamenele publice, private, etc.)

Inscrierile pentru anul școlar 1896/7 se fac din 1—6 Septemvre a. c. st. n.

Esamenele de emendare se țin în 5 Septemvre n.

Prelegerile se încep în 7 Sept. n.

Didactrul e fixat cu 2 fl. v. a. pe lună, și pentru elevele, ce intră prima dată în această școală, o taxă de inmatriculare de 2 fl. v. a.

Pentru elevele cursului complementar, provèđut în § 6 din statut, didactrul este de 2 fl. pe lună, și la prima inscriere taxa amintită de inmatriculare.

Elevele, cari voesc să fiă primite în internat, fiă eleve ale școlii civile, seu ale școlii elementare a reuniunii femeilor, au să se însociințeze de timpuriu, în tot casul înainte de începerea anului școlar, prin părinți seu tutori la direcțiunea școlii, pentru a-se puté face dispozițiunile necesare. Taxa internatului e de 200 fl. v. a. pe an, plătiți înainte în două seu cel mult patru rate. Cărțile trebuincioșe, materialul de soris, de desenn, de lucru de mână, să ințelege, nu sunt cuprinse în taxa amintită, ci cheltuelile reclamate în această privință se pòrtă de părinți, întocmai precum tot de dënșii se pòrtă cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în musica instrumentală și în limba franceasă.

Taxele pentru instrucțiunea în piano sunt de 2 categorii :

a) deoă o elevă voiesce să iee órele singură, se compută la 2 óre pe săptămână taxa de 9 fl.* pe lună; deoă 2 eleve împreună iau instrucțiune în aceeași óră, taxa se compută la 2 óre pe săptămână cu 6 fl.* de elevă; seu

*) Din care sumă 1 fl. se contéză pe lună institutului pentru susținerea fortepianelor în stare bună.

b) deoă o elevă voiesce să iee órele singură, se compută la 2 óre pe săptămână taxa de 6 fl.* pe lună; deoă se întrunesc 2 eleve în aceeași óră, taxa se compută la 2 óre pe săptămână cu 3 fl.* pe lună de elevă.

Pentru instrucțiunea în limba franceasă, câte 2 óre pe săptămână, se compută pe lună câte 1 fl. de elevă.

Tòte taxele se plătesc direcțiunii școlare, care remunerază pe instructori.

Elevele din internat, afară de școlă, au în fiă-care și anumite óre de conversațiune în limba franceasă, maghiară și germană. Pe lângă aceea ele se prepară și-și învață lecțiunile sub conducerea și cu ajutorul directorii și al guvernantelor.

Elevele, cari voesc să fiă primite în internat, mai au să aducă cu sine : o saltea, un covoraș la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă seu șol de coperit, 4 ciarșafuri (lințoluri, lepedee), 6 ștergare, 6 servetele, apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, cari tòte rămân proprietatea elevei. Afară de aceste schimburile de trup seu albiturile, câte 1/2 duzină din fiă-care, cio-rapi și fuste de colóre închisă și batiste (marăm) câte 1 duzină, un parapleu și încălțăminte trebuincioasă. Cât pentru toaleta nouă, părinții și tutorii sunt consiliați a nu face de acestea pentru copilele lor, căci pentru a obținé o uniformitate în îmbrăcăminte pentru tòte internele, acele toalete cu prețuri moderate, se fac aici prin îngrijirea direcțiunii internatului. Strins de uniformă se țin : o haină, două șurfe în forma unei haine, o pălărie de iernă și una de vară, cari necondiționat au să se facă aici și cari preste tot vor costa cam 16—22 fl. v. a.

Doritorii de a avé „Statutul de organizare“ precum și „Regulamentul intern“ al școlii, „Regulamentul pentru cursul complementar“ și „Regulamentul ministerial pentru esamenele publice, private, suplătorii și de emendare“, le pot primi dela direcțiune pentru câte 10 or. unul. Tot dela direcțiune se pòte primi pentru 1 fl. și „Monografia“ școlii, în care pe lângă istoricul institutului, se află descriș edificul școlii și al internatului în tòte amănuntele lui.

Sibiu, în August 1896.

Dirrecțiunea
școlii civile de fete cu internat.

SCIRI ULTIME.

Berlin, 10 August. În cercurile diplomatice de aci se asigură, în mânia tuturor desmintirilor, că prințul Hohenthohe își va da în proximele zile dimisiunea din postul de cancelar.

București, 10 August. MM. LL. Regele și Regina se vor întòrce în țeră la 5 Septemvre. A. S. R. Ducesa de Hessa, sora A. S. R. Princesesa Maria, e așteptată la finele acestei săptămâni la Sinaia.

București, 10 August. În privința visitei M. S. Regelui Alexandru al Serbiei, „Epoca“ anunță, că tânărul Rege dorea de mai de mult să se prezinte Curtii române, dér órecări considerații de familie, — înlăturat acum în urmă de o rudă diu țeră a M. Sale, rudă care în prezent se află la Belgrad, — îl impedecau. M. S. va veni la 29 Septemvre direct la Sinaia, unde va sta vr'o patru seu cincă zile. Cu această ocazie se crede, că se vor lua înțelegeri în privința construirii unui pod peste Dunăre între T.-Severin și Cladova.

DIVERSE.

Superstițiunea vorbelor. Baronul Andrian-Wehburg a ținut zilele acestea o prelegere interesantă despre superstițiunea vorbelor în congresul antropologilor ținut în Speyer. Mai la tòte popòrele este lăpită credința, díce br. Wehburg, că vorbele au o anumită putere. Credința acesta își are

originea în unismismul, seu în convingerea că obiectelor fără viață li-se dă viață. Indigenii din Grønlanda sustin, că omul constă din trei părți : a) din trup, b) suflet și c) din nume. Numele e asemenea unei umbre, care constituie esența unei omenesoi în care zace o anumită putere. Acestă putere, după mórtea omului se strămută în altă ființă cu asemenea nume. La multe popòre se consideră lucru oprit de a-și spune numele adevérat unul altuia și, bасаți pe credința acesta, nicor nu pun copiilor mici nume până la o anumită etate. Intre Jidaní era lăpită credința, că deoă băiatului îi schimbă numele, atunci i-se schimbă și sórtea. Cu deosebire atunci se schimbă numele copiilor, când erau greu bolnavi și credeau, că vor muri. Părinții copilului credeau, că deoă îi vor schimba numele, mórtea nu-l va afla.

Pe neașteptate. În vécul trecut pe când mareșalul franceș contele Castellane era încă numai Colonel el fù silit a da odată ca pedepsă „arest de ođaiă“ tuturor oficerii de sub comanda sa. În zilele următóre cu ocaziunea unei parade militare observă contesa Dubarry favorita regelui Ludovic al XV că toți oficerii cei frumoși ai regimentului lipsesc. Ea întrebă pe colonel că ce ar fi cauza? După ce află motivul îi díse colonelului: „Cred că le veđi permite totuși să ia parte la balul meu“. — „Sub nici o împrejurare“ raspunde colonelul neinduplicabil. Cât de mare însé îi fù surprinderă, când la bal își afla pe toți oficerii săi. Contesa îl întimpină cu cuvinte amabile dícându-i: „Vé mirați că vedeți oficerii aici, ei sunt concediați de colonelul lor“. — „Să mē iertați“ raspunde colonelul perplex — „despre acesta nu știu nimic, dór eu sunt colonelul lor“. „Ba, D-ta nu mai ești“. „Dér ce sunt?“ întrebă colonelul, temându-se de influința ce ar fi esericiato contesa contra lui. „D-ta ești General“ — îi raspunde contesa în mod afabil.

O telegramă scurtă. În Berlin nu de mult s'a dat la oficiul telegrafic o telegramă de tot sourtă, dér de un mare conținut, care este următórea: „Epistola St. Ioan: vers 13 și 14“. Se înțelege, că amplotatul dela oficiul telegrafic, n'a știut ce conțin aceste cuvinte din st. scriptură, dér îndată ce a ajuns acasă a umblat într'acolo ca să afle conținutul telegramei. Conținutul versului 13, din epistola stului Ioan este: „Am avut multe de a-ți surie, dér n'am voit să-ți suriu ție cu condeiu și cu negrelă“. Conținutul epistolei 14 este: „Am speranță, că în cel mai scurt timp ne vom întâlni și atunci vom vorbi prin graul viu“. Acestă a voit respectivul să telegrafeze, care prin puținel vorbe din sánta scriptură și-a cruțat 70 or.

Mătusișca Ibrahim. Din Vichy se anunță mórtea mătusișcii Ibrahim, marcatendiera de odinióră a regimentului Zuav Nr. 2., care a luat parte în resbelele din Crimeea, Italia, Mexico, Germania, Francia, Tongking și din Tunis. La Solferino a fost rănită de trei glonțe, la Sedan de două. A fost prinsonieră la Germaní, unde a fost tăiată de Ulanii cu steaguri negre-albe, dér și de-ací a scòpat cu viață. Bétrana mătusișcă a fost de 76 de ani; anii de pe urmă ia petrecut în Oran și avea o pensiune anuală de 350 francoi. În anul trecut s'a bolnavit și a cerut dela președintele republicii franceșe să fiă dusă în Vichy, ér în schimb promise președintelui butoiul ei de marcatendier.

Literatură.

Din „Biblioteca pentru toți“ au apărut Nr. 70: Legenda Țiganilor de P. Dulfu, o lucrare plină de umor, care până acum n'a mai fost tipărită nicăiri. În partea primă se află portretul și o scurtă biografă a talentatului și bine cunoscutului autor. Apoi tot de d-l P. Dulfu: *Cotoșana*, legendă populară și *Mora dracilor* (cântul 12 din epoea populară „Isprăvile lui Păcală“.) În text mai multe ilustrații originale. Se pòte procura și dela librăria Ciurcu din

*

Escursiuni pe muntii Terei-Barsei si ai Fagăraşului. Cu titlu acesta a apărut în tipografia „A. Mureşianu“ din Braşov o carte foarte preţioasă, scrisă de d-l Ioan Turcu, protonotar pens. al comitatului Făgăraş. În această carte, scrisă în formă de istorisiri pe cât de interesante, pe atât şi de plăcute la cetit, se cuprinde descrierea amănunţită a munţilor, cu toate poteicile şi platourile lor, cu animalele şi plantaţiunile lor; apoi viaţa ciobanilor şi păstorilor din munţi cu multe legende şi istorisiri plătute; descrieri întregite cu schiţe istorice despre castelele şi Tera Făgăraşului etc. etc. Pentru istorici, pentru turişti, pentru cei ce vor să cunoască, ori chiar să facă escursiuni la munţi, cu un cuvânt, pentru toţi iubitorii de ştiinţă şi de frumseţile naturii, această carte, de felul căreia până acum nu avem scrisă alta în limba românească, oferă o lectură de tot plăcută şi folositoare totodată. Un exemplar, constătător din 220 pag. format mare 8°, costă 1 fl. (+ 5 cr. porto). De vëndare şi la tipografia „A. Mureşianu“ în Braşov.

În editura librăriei Nicolae I. Ciureu din Braşov a apărut: Carte de rugăciuni, pentru folosul şi mângăierea fă-căruia creştin, întocmită de Ierodiaconul Damaschin din sfânta mănăstire Sinaia. Format estetic pe 336 pag., hărtia fină. Preţul 65 cr.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu. Editor responsabil Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 10 August 1896.

Table listing various financial instruments and their values in Vienna, including gold and silver rents, bonds, and exchange rates.

Cursul pietei Braşov.

Din 11 August 1896.

Table listing market prices in Braşov for various commodities like flour, sugar, and oil.

ABONAMENTE LA „GAZETA TRANSILVANIEI“ Preţul abonamentului este: Pentru Austro-Ungaria: Pe trei luni... Pentru România şi străinătate: Pe trei luni... Abonamente la numerele cu data de Duminecă. Pentru Austro-Ungaria: Pe an... Pentru România şi străinătate: Pe an... Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1896.

Large table containing train schedules for various routes: Budapesta - Predeal, Ghiriş - Turda, Copşa-mică - Sibiu - Avrig - Făgăraş, Simeria (Pisti) - Hunedóra, Braşov - Zărneşti, Mureş-Ludoş - Bistriţa, Arad - Timişoara, Sibiu - Cisnădie, Sighişoara - Odorheiu-săcesc.

Nota: Orele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numarii încadraţi cu linii mai negre înseamnă orele de noapte.